

Příprava a školení trenérů II třídy

(organizační pokyny)

Trenér II třídy má být schopen vést trénink talentů a pokročilých hráčů. Musí zvládat výklad náročných témat strategie, taktiky i techniky hry. Musí být schopen syntézy strategických a kombinačních prvků – od základů pochopení dynamiky šachu, přes přechod mezi jednotlivými stádii šachové partie včetně umění analýzy, až po práci s literaturou a práci s databázemi a budování uceleného repertoáru zahájení. Měl by ovládat i doplňkové aspekty turnajové hry (turnajový režim, práce s časem na rozmyšlenou, otázky rozhodovacího procesu při hře, příprava na turnaj a na partii).

Trenér II třídy by měl být připraven i na individuální trénink vybraných talentů (odstraňování nedostatků, společná analýza vlastních partií, konzultace otázek konkrétních zahájení a úpravy repertoáru zahájení, otázky motivace ke hře, modelové přípravy na partii a turnaj, rozvíjení techniky realizace převahy a dovedností v obraně, doladění schopností pro herní styl příslušného hráče).

Požadavky na uchazeče:

- věk minimálně 18 let;
- registrace v ŠSČR (v době školení má uchazeč řádně uhrazené členské příspěvky ŠSČR);
- trenér III třídy nebo praktický hráč s titulem nejméně mezinárodního mistra;
- uhrazení stanoveného poplatku za školení.

Plán školení:

Část všeobecná (37 hodin)

- 3 hodiny – základy zdravotní péče, fyziologie, první pomoc;
- 3 hodiny – boj proti doping, základy hygieny a regenerace;
- 3 hodiny - organizace šachu v ČR, problémy mládežnického šachu;
- 1 hodina - organizace šachu ve světě a problémy FIDE;
- 3 hodiny - soutěžní, klasifikační a další šachové řady;
- 2 hodiny - pravidla šachu;
- 3 hodiny - dějiny šachu;
- 4 hodiny - pedagogické minimum pro trenéry;
- 6 hodin - základy psychologie;
- 6 hodin - didaktika a metodika šachového výcviku;
- 2 hodiny - základní a individuální šachový výcvik;
- 1 hodina - úloha a postavení trenéra;

Metodika šachového výcviku (46 hodin)

- 8 hodin - taktika vč. útoku na krále;
- 4 hodiny - technika propočtu variant;
- 10 hodin – koncovky;
- 20 hodin – strategie;
- 4 hodiny – zahájení

Speciální odborná část (20 hodin)

- 16 hodin - využití počítačů, šachových programů a databází v šachovém výcviku;
- 2 hodiny - možnosti on-line tréninku
- 2 hodiny - vliv šachových programů a databází na metodiku výcviku;

Praktická cvičení (30 hodin)

Vypracování samostatné písemné práce (40 hodin)

Zkoušky (8 hodin)

Doporučená literatura

Seznam doporučené literatury bude zadán vedoucím školení na 1. semináři.

Lektorský sbor pro školení sestává nejméně ze 3 osob. Sbor je navrhován TMK ŠSČR. Lektorský sbor provádí jak přímé školení, tak je k dispozici i k případným individuálním konzultacím v době přípravě uchazečů na zkoušky.

Zkušební komise je tříčlenná a sestává z předsedy a dvou členů. Komisi jmenuje TMK ŠSČR.

Vlastní organizace zkoušek

Ke zkouškám bude připuštěn pouze ten uchazeč, který nejpozději 30 dnů před stanoveným termínem řádných zkoušek odeslal v elektronické podobě zpracovanou písemnou práci na zadaný tematický celek a který absolvoval alespoň 75% předepsaných přednášek a cvičení (výjimky viz další text). Mezi poslední přednáškou a vlastními zkouškami musí uplynout interval 30 – 50 dnů; uchazeči v této době studují problematiku z doporučené literatury, ze zápisů z přednášek, příp. využívají možnost individuálních konzultací.

Na vlastní žádost lze uchazeči účast na povinných přednáškách a složení části zkoušky (při bodovém hodnocení písemném testu se pak vychází z toho, jako by uchazeč obdržel za prominutou část maximum možných bodů) prominout:

- z pedagogického minima a psychologie osobám s vysokoškolským pedagogickým vzděláním;
- ze zdravotvědy, fyziologie a první pomoci osobám s minimálně středoškolským zdravotnickým vzděláním;
- z obecné šachové části osobám, jejichž osobní koeficient na LOK ČR v praktickém šachu je v době zahájení školení minimálně 2400, nebo jsou držiteli kvalifikace minimálně Trenér FIDE.

Zpracování povinné písemné práce se uchazeči promine, pokud prokazatelným způsobem doloží, že v posledních uplynulých pěti letech publikoval odborné šachové články na stránkách šachových časopisů a nebo v posledních pěti letech napsal nebo se podílel na napsání odborné šachové knihy.

Samotná zkouška sestává ze tří částí:

- písemná práce zpracovaná pro potřeby ŠSČR v elektronické podobě na zadaný tematický celek v rozsahu minimálně 10 stran formátu A4 a z obhajoby písemné práce před zkušební komisí;
- písemný standardizovaný test;
- praktické vystoupení – předvedení vzorové lekce.

Úspěšné vykonání zkoušky je podmíněno úspěšným vykonáním všech tří zkoušek. Výsledek uchazeče z každé zkoušky bude hodnocen body, převedenými na stupnici 0 – 100 (vzorová přednáška + písemný test), příp. 0 - 10 (praktické vystoupení). Uchazeč vykoná písemnou zkoušku úspěšně, pokud z testu získá alespoň 75 bodů, u praktického vystoupení je nutno získat alespoň 7 bodů. Výsledek uchazeče ze zkoušek je uchazeči oznámen bezprostředně po ukončení zkoušek

Mimořádný termín slouží uchazečům k vykonání:

- náhradní zkoušky
- opravné zkoušky

Náhradní zkoušku uchazeč koná, pokud se nezúčastnil zkoušky v řádném termínu.

V případě, že uchazeč koná, avšak nevykoná povinnou zkoušku úspěšně, má právo konat opravnou zkoušku, a to nejvýše dvakrát. Toto právo není dotčeno tím, že koná z tohoto předmětu zkoušku náhradní.

Uchazeč koná opravnou zkoušku vždy jen z té části zkoušky, z níž neuspěl.

Termín náhradní či opravné zkoušky stanoví zkušební komise. Komise je oprávněna za konání každé náhradní či opravné zkoušky vyžadovat od uchazeče poplatek do maximální výše 50% poplatku za celé školení

Předseda zkušební komise zodpovídá za řádný průběh zkoušek. Z titulu své funkce řídí zadávání testů a dohlíží na zajištění podmínek a na objektivnost průběhu zkoušek. Zpracovává protokol o průběhu zkoušek. Nedílnou přílohou protokolu jsou opravené písemné testy uchazečů.

Zkoušky jsou neveřejné. Kromě uchazečů a zkušební komise nemůže být zkoušce nikdo další přítomen.

Zkušební komise je oprávněna vyloučit uchazeče ze zkoušky. Uchazeč může být ze zkoušky vyloučen v jejím průběhu, pokud zvláště závažným způsobem nebo opakovaně poruší pravidla průběhu zkoušky. Rozhodnutí zkušební komise o vyloučení je konečné. Při vyloučení uchazeče se má za to, že uchazeč zkoušku vykonal neúspěšně.

Hodnocení stanovuje komise souhlasem všech členů, popř. hlasováním o návrhu hodnocení. V případě rovnosti hlasů (např. 1 pro, 1 proti, 1 se zdržel) rozhoduje hlas předsedy, který se hlasování zdržet nesmí

Předseda zkušební komise do tří dnů po skončení zkoušky zašle vyplněné protokoly na adresu sekretariátu ŠSČR. Sekretariát vše zkontroluje, a bude-li vše v pořádku, vystaví do 35 dnů po obdržení protokolu uchazeči certifikát o získání II trenérské třídy.

Uchazeč má právo podat námitku proti platnosti výsledku zkoušek, které konal, do 8 dnů ode dne, kdy vykonal zkoušku. Námitku podle čl. 8 Odvolacího řádu podává k VV ŠSČR.

Příprava a školení trenérů III třídy

(organizační pokyny)

Trenér III třídy je garantem odborné šachové výuky pro velmi pestrú skupinu rozdílných výkonnostních kategorií žáků (rozpětí zhruba IV - II výkonnostní třídy). Proto i kvalitativní složení trenérů této skupiny bude rozdílné v poměrně širokém spektru schopností. Jejich kvalitu kromě vlastních hráčských schopností budou ovlivňovat především zkušenosti, délka trenérské praxe a průběžné trenérské sebezdokonalování.

Požadavky na uchazeče:

- věk minimálně 17 let (výkon funkce trenéra III třídy může vykonávat až od 18 let;
- registrace v ŠSČR (v době školení má uchazeč řádně uhrazené členské příspěvky ŠSČR);
- uhrazení stanoveného poplatku za školení.

Plán školení:

- 2 hodiny - Pravidla FIDE a šachová legislativa;
- 2 hodiny - Základy pedagogiky a psychologie;
- 2 hodiny - Didaktika a organizace šachového výcviku;
- 2 hodiny - Turnajová hra a turnajový režim hráče, šachové soutěže;
- 2 hodiny - Praktická výměna zkušeností ze šachového tréninku hráčů;
- 4-6 hodin – Úloha počítačů v šachovém výcviku, práce s databázemi;
- 18-20 hodin - Obecná šachová část (výběr z témat):
 - jak studovat zahájení
 - útok na krále ve středu šachovnice;
 - útok na krále při stejných i nestejných rošádách;
 - taktické obraty, základy propočtu
 - základy strategie (silné a slabé body, volné sloupce, sedmá řada, hodnocení pozice)
 - hodnocení pozice a plán v šachové partii
 - dobrý a špatný střelec; střelec silnější jezdec, jezdec silnější střelec
 - různobarevní střelci v koncovce a ve střední hře
 - dvojice střelců
 - volné sloupce – boj o ovládnutí a využití volných sloupců
 - pěšcový střed – význam a druhy
 - pěšcová struktura – vliv na plány hry a průběh boje
 - pěšcové slabiny – dvojpěšec, opožděný pěšec na volném sloupci
 - volný pěšec ve střední hře
 - Iniciativa v šachové partii
 - lavírování a manévrování
 - přechod ze střední hry do koncovky
 - obrana v šachové partii – základní pojmy
 - materiální nerovnováha - dáma proti 3 lehkým figurám, dáma proti věži a lehké figuře, dáma proti 2 věžím. Poziční oběť kvality a figury
 - koncovky lehkých figur (střelcové a jezdcové)
 - pěšcové koncovky
 - volní pěšci
 - pěšcový průlom
 - význam tempa
 - aktivita krále
 - přechod do pěšcové koncovky
 - věžové koncovky
 - využití volného sloupce a 7.(2) řady
 - aktivita figur
 - volní pěšci
 - uplatnění materiální převahy
 - obrana ve věžových koncovkách
- 10 hodin - vypracování samostatné písemné práce
- 3 hodiny – zkoušky

Doporučená literatura:

- Základní šachový výcvik začátečníků (Petr Herejk)
- Rukověť trenéra šachu (Miroslav Hurta)
- Šachový trénink mírně pokročilých (Evžen Gonsior)

Vše volně ke stažení na webu ŠSČR.

Lektorský sbor pro školení sestává nejméně ze 3 osob. Sbor je navrhován TMK (příp. VV) krajského šachového svazu, který školení pořádá, a schvalován vedoucím školením TMK ŠSČR. Lektorský sbor provádí jak přímé školení, tak je k dispozici i k případným individuálním konzultacím v době přípravě uchazečů na zkoušky.

Zkušební komise je tříčlenná a sestává z předsedy a dvou členů. Dva přísedící členy komise navrhuje TMK (příp. VV) příslušného krajského šachového svazu, který školení pořádá. Schvaluje je vedoucí školení TMK ŠSČR. Ten také jmenuje předsedu zkušební komise. Předseda zkušební komise nesmí být členem krajského šachového svazu, který školení pořádá.

Vlastní organizace zkoušek

Ke zkouškám bude připuštěn pouze ten uchazeč, který nejpozději 20 dnů před stanoveným termínem řádných zkoušek odeslal v elektronické podobě zpracovanou písemnou práci na zadané téma a který absolvoval alespoň 80% předepsaných přednášek a cvičení (výjimky viz další text). Mezi poslední přednáškou a vlastními zkouškami musí uplynout interval 30 – 50 dnů; uchazeči v této době studují problematiku z doporučené literatury, ze zápisků z přednášek, příp. využívají možnost individuálních konzultací.

Na vlastní žádost lze uchazeči účast na povinných přednáškách a složení části zkoušky (při bodovém hodnocení písemném testu se pak vychází z toho, jako by uchazeč obdržel za prominutou část maximum možných bodů) prominout:

- z pedagogiky osobám s vysokoškolským pedagogickým vzděláním;
- z obecné šachové části osobám, jejichž osobní koeficient na LOK ČR v praktickém šachu je v době zahájení školení minimálně 2200.

Zpracování povinné písemné práce se uchazeči promine, pokud prokazatelným způsobem doloží, že v posledních uplynulých pěti letech publikoval odborné šachové články na stránkách šachových časopisů anebo v této době napsal nebo se podílel na napsání odborné šachové knihy.

Samotná zkouška sestává ze tří částí:

- vzorová přednáška na zadané téma v rozsahu 5 – 10 stran formátu A4 zpracovaná v elektronické podobě;
- písemný standardizovaný test;
- praktické vystoupení – předvedení vzorové lekce

Úspěšné vykonání zkoušky je podmíněno úspěšným vykonáním všech tří zkoušek. Výsledek uchazeče z každé zkoušky bude hodnocen body, převedenými na stupnici 0 – 100 (vzorová přednáška + písemný test), příp. 0 - 10 (praktické vystoupení). Uchazeč vykoná písemnou zkoušku úspěšně, pokud z testu získá alespoň 75 bodů, u praktického vystoupení je nutno získat alespoň 7 bodů. Výsledek uchazeče ze zkoušek je uchazeči oznámen bezprostředně po ukončení zkoušek

Mimořádný termín slouží uchazečům k vykonání:

- náhradní zkoušky
- opravné zkoušky

Náhradní zkoušku uchazeč koná, pokud se nezúčastnil zkoušky v řádném termínu.

V případě, že uchazeč koná, avšak nevykoná povinnou zkoušku úspěšně, má právo konat opravnou zkoušku, a to nejvýše dvakrát. Toto právo není dotčeno tím, že koná z tohoto předmětu zkoušku náhradní.

Uchazeč koná opravnou zkoušku vždy jen z té části zkoušky, z níž neuspěl.

Termín náhradní či opravné zkoušky stanoví zkušební komise. Komise je oprávněna za konání každé náhradní či opravné zkoušky vyžadovat od uchazeče poplatek do maximální výše 50% poplatku za celé školení

Předseda zkušební komise zodpovídá za řádný průběh zkoušek. Z titulu své funkce řídí zadávání testů a dohlíží na zajištění podmínek a na objektivnost průběhu zkoušek. Zpracovává protokol o průběhu zkoušek. Nedílnou přílohou protokolu jsou opravené písemné testy uchazečů.

Zkoušky jsou neveřejné. Kromě uchazečů a zkušební komise nemůže být zkoušce nikdo další přítomen.

Zkušební komise je oprávněna vyloučit uchazeče ze zkoušky. Uchazeč může být ze zkoušky vyloučen v jejím průběhu, pokud zvláště závažným způsobem nebo opakovaně poruší pravidla průběhu zkoušky. Rozhodnutí zkušební komise o vyloučení je konečné. Při vyloučení uchazeče se má za to, že uchazeč zkoušku vykonal neúspěšně.

Hodnocení stanovuje komise hlasováním o návrhu hodnocení. V případě rovnosti hlasů (např. 1 pro, 1 proti, 1 se zdržel) rozhoduje hlas předsedy, který se hlasování zdržet nesmí.

Předseda zkušební komise do tří dnů po skončení zkoušky zašle vyplněné protokoly na adresu sekretariátu ŠSČR. Sekretariát vše zkontroluje, a bude-li vše v pořádku, vystaví do 35 dnů po obdržení protokolu uchazeči certifikát o získání III trenérské třídy.

Uchazeč má právo podat námitku proti platnosti výsledku zkoušek, které konal, do 8 dnů ode dne, kdy vykonal zkoušku. Námitku podle čl. 8 Odvolacího řádu podává k VV ŠSČR.

Příprava a školení trenérů IV třídy

(organizační pokyny)

Trenéři IV třídy tvoří nejpočetnější skupinu trenérů, zaměřenou především na základní výcvik začátečníků. Záměrem šachového svazu je vybudování co nejrozsáhlejší geografické sítě takových trenérů, aby byli dostupní pokud možno v každém šachovém klubu, nebo alespoň v každém nejnižším státoprávním regionu v rozumné dopravní dostupnosti pro žáky. Klíčovým faktorem pro výběr trenérů tohoto stupně je jejich vlastní zájem a časové možnosti. Kritériem práce těchto trenérů nejsou turnajové výsledky v mistrovských soutěžích libovolného stupně.

Hlavním odborným požadavkem jsou pro tuto skupinu trenérů především schopnosti pedagogické se speciálním zaměřením na nižší věkové kategorie mládeže. Odborné znalosti trenéra jsou požadovány pouze základní (naznačenou náplň práce lze zvládnout s prakticky libovolnou literaturou příslušného zaměření), nelze je však pominout - trenér musí být schopen odpovídat na otázku „proč?“ v poměrně širokém rozsahu obecných šachových znalostí. Musí být proto nejen schopen pracovat s literaturou, musí také sám slušně ovládat její obsah a musí být schopen zaplnit vlastním odborným názorem ta místa, která literatura exaktně neřeší – viz např. vedlejší varianty v elementárních koncovkách.

Požadavky na uchazeče:

- věk minimálně 14 let (výkon funkce trenéra IV třídy může vykonávat až od 15 let a jen pod vedením osoby starší 18 let);
- registrace v ŠSČR (v době školení má uchazeč řádně uhrazené členské příspěvky ŠSČR);
- uhrazení stanoveného poplatku za školení.

Plán školení:

- 1 hodina - základy z Pravidel FIDE, struktura šachových soutěží
- 1 hodina - úvod do pedagogiky a psychologie
- 2 hodiny - úvod do didaktiky šachového výcviku, základy vedení kroužku
- 4 hodiny - obecná šachová část
 - základy koncovek (základní matovací postupy, pěšcové koncovky – pravidlo čtverce, opozice, kritická a klíčová pole, průlom, věžové koncovky – základní principy, most, obrana 6. řady, koncovka dáma proti pěšci na předposlední řadě);
 - základní principy zahájení
 - základní taktické obraty
- 2 hodiny – zkoušky

Doporučená literatura:

- Základní šachový výcvik začátečníků (Petr Herejk)
- Rukověť trenéra šachu (Miroslav Hurta)

Lektorský sbor pro školení sestává nejméně ze 2 osob a je jmenován TMK (příp. VV) příslušného krajského šachového svazu. Lektorský sbor provádí jak přímé školení, tak je k dispozici k případným individuálním konzultacím v době příprav uchazečů na zkoušky.

Zkušební komise je tříčlenná a sestává z předsedy a dvou členů. Komisi jmenuje TMK (příp. VV) příslušného krajského šachového svazu

Vlastní organizace zkoušek

Ke zkouškám bude připuštěn pouze ten uchazeč, který absolvoval 100% předepsaných přednášek a cvičení (výjimky viz další text). Mezi poslední přednáškou a vlastními zkouškami musí uplynout interval 20 – 40 dnů; uchazeči v této době studují problematiku z doporučené literatury, ze zápisků z přednášek, příp. využívají možnost individuálních konzultací.

Na vlastní žádost lze uchazeči účast na povinných přednáškách a složení části zkoušky (při bodovém hodnocení písemném testu se pak vychází z toho, jako by uchazeč obdržel za prominutou část maximum možných bodů) prominout:

- z pedagogiky osobám se středoškolským či vysokoškolským pedagogickým vzděláním;
- z obecné šachové části osobám, jejichž osobní koeficient na LOK ČR v praktickém šachu je v době zahájení školení minimálně 1900.

Samotná zkouška sestává ze dvou částí:

- písemný standardizovaný test;
- praktické vystoupení – předvedení vzorové lekce.

Úspěšné vykonání zkoušky je podmíněno úspěšným vykonáním obou zkoušek. Výsledek uchazeče z každé zkoušky bude hodnocen body, převedenými na stupnici 0 – 100 (písemný test), příp. 0-10 (praktické vystoupení). Uchazeč vykoná písemnou zkoušku úspěšně, pokud z testu získá alespoň 75 bodů, u praktického vystoupení je nutno získat alespoň 7 bodů. Výsledek uchazeče ze zkoušek je uchazeči oznámen bezprostředně po ukončení zkoušek

Mimořádný termín slouží uchazečům k vykonání:

- náhradní zkoušky
- opravné zkoušky

Náhradní zkoušku uchazeč koná, pokud se nezúčastnil zkoušky v řádném termínu.

V případě, že uchazeč koná, avšak nevykoná povinnou zkoušku úspěšně, má právo konat opravnou zkoušku, a to nejvýše dvakrát. Toto právo není dotčeno tím, že koná z tohoto předmětu zkoušku náhradní.

Uchazeč koná opravnou zkoušku vždy jen z té části zkoušky, z níž neuspěl.

Termín náhradní či opravné zkoušky stanoví zkušební komise. Komise je oprávněna za konání každé náhradní či opravné zkoušky vyžadovat od uchazeče poplatek do maximální výše 50% poplatku za celé školení

Předseda zkušební komise zodpovídá za řádný průběh zkoušek. Z titulu své funkce řídí zadávání testů a dohlíží na zajištění podmínek a na objektivnost průběhu zkoušek. Zpracovává protokol o průběhu zkoušek. Nedílnou přílohou protokolu jsou opravené písemné testy uchazečů.

Zkoušky jsou neveřejné. Kromě uchazečů a zkušební komise nemůže být zkoušce nikdo další přítomen.

Zkušební komise je oprávněna vyloučit uchazeče ze zkoušky. Uchazeč může být ze zkoušky vyloučen v jejím průběhu, pokud zvláště závažným způsobem nebo opakovaně poruší pravidla průběhu zkoušky. Rozhodnutí zkušební komise o vyloučení je konečné. Při vyloučení uchazeče se má za to, že uchazeč zkoušku vykonal neúspěšně.

Hodnocení stanovuje komise souhlasem všech členů, popř. hlasováním o návrhu hodnocení. V případě rovnosti hlasů (např. 1 pro, 1 proti, 1 se zdržel) rozhoduje hlas předsedy, který se hlasování zdržet nesmí.

Předseda zkušební komise do tří dnů po skončení zkoušky zašle vyplněné protokoly na adresu sekretariátu ŠSČR. Sekretariát vše zkontroluje, a bude-li vše v pořádku, vystaví do 35 dnů po obdržení protokolu uchazeči certifikát o získání IV trenérské třídy.

Uchazeč má právo podat námitku proti platnosti výsledku zkoušek, které konal, do 8 dnů ode dne, kdy vykonal zkoušku. Námitku podle čl. 8 Odvolacího řádu podává k VV ŠSČR.

